

Kattegats øyperle **SOLSKINNSØYA LÆSØ**

Det er landets aller minste kommune, men trolig stedet med det aller største hjertet. Bli med til gjestfrie Læsø i Kattegat, øya med flest soltimer og minst nedbør i Danmark.

TEKST: Mai-Britt Sverd og Bjørn Tvare
FOTO: Mai-Britt Sverd, Læsø Kur/Finn Taul, VisitDenmark, Getty

*«Se, hvilken morgenstund!
Solen er rød og rund.
Nina er gået i bad.
Jeg spiser ostemad.
Livet er ikke det værste man har
og om lidt er kaffen klar.»*

Vi befinner oss i Danmarks aller minste kommune, på øya Læsø, som med rette blir omtalt som Kattegats perle. Den populære sangen *Svantes lykkelige dag* synges av full

hals fra omtrent alle de 1800 fastboende og de tilreisende som har kommet til øya for å ta del i årets store arrangement, Jomfruhummerfestivalen. Med allsangen av Danmarks nasjonalsang nummer to, som den gjerne blir omtalt som, markeres det at folkefesten nå er i gang.

– Har du først smakt en jomfruhummer, så er du solgt, roper Benjamin Koppel fra scenen.

Han har fått æren av å holde åpningstalen til festivalen. Og er det én ting Læsø-innbyg-

gerne er stolte av, så er det all jomfruhummeren som fanges i Kattegat og som har gjort at øya er Europas suverent største leverandør av sjøkreps, som vi nordmenn kaller denne delikatessen. Sjøkreps fra Læsø serveres i dag på restauranter over hele verden, og denne lørdagen står hele øya på hodet. Alle er på plass og deltar på arrangementet i havnen. Fem av Danmarks mest kjente kokker er klare til å konkurrere om hvem som lager den beste retten av sjøkreps og dermed vinne

VAKRE STRENDER:

Med 100 kilometer kystlinje er det gode muligheter for å finne sin egen drømmestrand, enten målet er en badetur med barn og barnebarn eller en vadetur om vinteren.

HYGGE: Nykokte sjøkreps og kaldt øl smaker best på bryggekannten.

REISEFAKTA

Øya Læsø ligger i Kattegat mellom Frederikshavn og Göteborg. Det er Danmarks aller minst kommune med 1800 fastboende.

FERGE: Det går bilferge fra Frederikshavn til Læsø, turen tar 90 minutter, laesoe-line.dk

TRANSPORT: Øya er flat som en pannekake og har utmerkede forhold for syklistene. Det går gratis lokalbuss som kjører rundt på øya.

OVERNATTING:

- Hotel Lærkely er et romantisk lite hotell i landlige omgivelser med vakker hage og gourmetrestaurant, laerkely.dk.
- Lyngfeldt Hotel i Øster Havn er et ekte gammeltdags badehotell med toalett og bad på gangen, lyngfeldtshotel.dk.
- Hotel Havnebakken ligger i Vesterø, rett ved der fergen fra Jylland kommer inn og har flott utsikt mot havnen og Kattegat, havnebakken.dk.
- Det er også over 100 sommerhus på øya som det er mulig å leie.

SESONG: Det går an å reise til Læsø hele året, men aller best temperatur i juni, juli og august. Det lønner seg å bestille overnatting tidlig.

MER INFO:
visitlaesoe.dk

FOLKEFEST: Charlotte Skannig (55) og Agnete Schrøder (58) selger herlig sjøkreps-tapas.

MANGE NAVN

Delikatessen som feires med brask og bram på Læsøs Jomfruhummerfestival har mange navn. I Danmark kalles den jomfruhummer, i Norge sier vi sjøkreps og i Sverige havkräftor, mens engelskmenn og italienere kaller havets juvel for scampi. Franskmennene sier langoustines, og skal du bestille sjøkreps i Spania, så må du be om cigalas.

Litt morsomt er det at det latinske navnet er Nephrops Norvegicus!

EN SMAK AV LÆSØ: Sjøkreps er Læsøs viktigste råvare. Dette lekre, lille, rosa skaldyret fins i mengder i Kattegat og Skagerak, og fiskeindustrien på Læsø pakker alt de klarer og sender det langt av gårde, særlig til Italia.

et fremmedord, og politihuset ser ut som et Hans og Gretehus.

– Jeg kan med hånden på hjertet si at Læsø er et ferieparadis for hele familien. Vi har barnevennlige strender, nydelig natur og masse aktiviteter for alle aldersgrupper. Året rundt kan du nyte ren luft, klart vann, stillheten, og ikke minst en stjernehimmel du aldri glemmer. Læsø er en øy alle forelsker seg i, sier turiststjef Gitte

prestisjeprisen Den Gyldne Jomfruhummerklo.

FLEST SOLTIMER

Det er umulig ikke å la seg begeistre av Læsø, som er den største øya i Kattegat og som ligger midt mellom Frederikshavn og Göteborg. Innbyggerne er stolte av at

øya er kommunen med minst nedbør og flest soltimer i Danmark, og de lokale smiler når de forklarer oss at livet leves litt langsommere på Læsø. Det er derfor umulig å ha det travelt her, og det å være politi på Læsø er kun forbundet med smil og glede. Kriminalitet er rett og slett

FOTO: FINN TAUU

KIRKE-SPA: Spa-anlegget Læsø Kur er på mange måter enestående, der det er bygget inn i den tidligere Vesterø Havnekirke. Fra toppen av tårnet har du en fabelaktig utsikt mot havet.

LÆSØ-SALT: Saltet står i fokus på spasenteret Læsø Kur. Her kan du nyte saltbad, saltsauna og saltmassasje. Godt for kropp og sjel.

PÅ TO HJUL

Sykkelstiene er mange og Læsø er et paradys for deg som vil utforske Kattegats perle på to hjul. Det er flere steder du kan leie sykkel, og du kan også ankomme øya med egen sykkel med fergen fra Frederikshavn. Skaff deg et kart og legg ut på oppdagelsesferd på de yndige sykkelveiene, og legg gjerne inn stopp på noen av de åpne gårdene der du blir tatt imot med åpne armer.

SYKKELØYA: Med et helt flatt terreng og vakre sykkelveier gjennom naturen, er Læsø en perfekt destinasjon for sykkelentusiaster i alle aldre.

Melchiorson (50) når vi ber henne fortelle hvorfor øya tiltrekker seg så mange turister hvert år.

LOKALE GODBITER

På Læsø er det likevel ingen overfylte badestrender, og med 100 kilometer kystlinje er du garantert en strand som passer for deg. Det finnes ingen nattklubber eller dyre suvenirbutikker med over-

prisede T-skjorter og badeballer. Derimot kan du på en rekke steder handle mye fint kunsthåndverk, keramikk, garn- og strikkeprodukter. Smaken av det ekte Læsø får du ved å stoppe ved en av de mange selvbetjente salgsbodene langs veiene som er fulle av grønnsaker og frukt.

Flere gårder holder åpent hus og har laget hyggelige

serveringssteder med lokale godbiter. På Storhaven gård løper geiter, høner, hunder og katter ved siden av hverandre på tunet, og gårdskafeen med butikkutsalgsalg viser seg å være et lokalt skattkammer. Vi kan kjøpe garn fra gårdens egne sauer, tøfler, håndarbeid og ullplagg, håndlaget såpe fra Læsøfruene, tang-olje, tangsennep og tang-syltetøy produsert på Læsø. Du kan også

støpe dine egne lys, og selvsagt smaker vi på Læsø-is. Med rabarbrasmak må vite!

HESTETUR

– Jeg får aldri nok av denne øya. Derfor reiser jeg fast hit hver sommer, og det har jeg gjort nå i ni år på rad. Hver gang tar jeg med meg nye familiemedlemmer for at de også skal få oppleve alt det deilige Læsø har å by på,

TETT PÅ HAVET:

Det er fint å gå langs havet i enden av Himmelrigvejen.

TRADISJONSMAT:

Nydelig rugbrød med fisk, løk, kapers, dill og havsalt. Mer dansk blir det ikke!

Læsø er en øy som alle forelsker seg i.

TURISTSJEF GITTE MELCHIOSEN

GOURMETSALT:

Læsøsaltet ligger til avdrøpping i store kurver for at det skal lufttørkes.

HVITT GULL: Siden middelalderen er det eksklusive jomfrusaltet foretrukket av de beste gourmetrestaurantene i Danmark. Saltet er hvitere, krystallene større og smaken veldig god.

sier Lis Therp (85) som bor rett utenfor København og som denne gangen har invitert med seg et familiefølge på syv, med oldebarnet Oskar på fire måneder som minstemann.

Sammen med oldemor Lis og familien er vi på hestetur med kusk som frakter oss rundt i det som kalles Rønnerne, et fredet område med rikt fugleliv, og der det

er forbudt med motorisert kjøretøy. Kusken vår, Kurt Sørensen (59), gjør flere stopp underveis, og vi strekker på bena og studerer den vakre floraen og titter på fargerike sommerfugler som danser fra strå til strå. Kurt plukker det han kaller hjertestrå som han deler ut til damene, og han vil at alle skal smake på plantene som det lages lokal snaps av. Han forteller

at det smaker utmerket. Og da mente han snapsen ...

HVITT GULL

Grunnvannet i brønnene på Rønnerne er ekstremt salt, og er det noe øya er kjent for i tillegg til sjøkrepsen, så er det Læsøsaltet som produseres på Saltsyderiet. Det er vårt neste stopp.

– Her lager vi salt basert på solid håndverk bygget på gamle

HER SPISER DU GODT

1. Alex Mortensen og hans stab i gourmetrestauranten på Hotel Lærkely har spesialisert seg på skaldyrafter med alle havets delikatesser som de serverer to ganger i uken. Kr 450 for fast meny eller skaldyraften. Her må du bestille bord, laerkely.dk
2. Læsø Spisehus ligger vakkert til i Østerby, rett ved Læsø Fiskeindustri, der all sjøkrepsen som fanges kommer inn. Holder oppe til både lunsj og middag. Fiskefrikadeller kr 170, jomfruhummersuppe kr 170. «Den halve Ø» er en treretters middagsmeny til kr 330, basert på hva som er tilgjengelig av lokale råvarer, laesoe-spisehus.dk
3. På restauranten i Hotel Havnebakken i Vesterø er det også stor utservning med flott utsikt til havet, har også oppe til lunsj. Gratinerede sjøkreps-haler kr 185, 1 kilo sjøkreps kr 390, helstekt rødspette kr 280, blåskjell dampet i hvitvin kr 265, 1 glass vin kr 77, 1 øl kr 53, havnebakken.dk

Jeg får aldri nok av denne øya. Derfor reiser jeg fast hit hver sommer, og det har jeg gjort nå i ni år på rad.

LIS THERP

tradisjoner. Den første saltproduksjonen på øya var på 1100-tallet, og vårt eksklusive salt finner veien til alle gourmetrestauranter i Danmark med respekt for seg selv, forteller guide Bo Morten Jørgensen (58) når vi deltar på omvisningen og lærer historien om Læsø-saltet, som populært kalles det hvite gullet. Men det er ikke bare til matlaging saltet blir brukt. Det brukes også til å behandle psoriasispatienter og er hovedingrediensen i hudpleieprodukter.

KIRKE-SPA

Saltet står også i fokus på spasenteret Læsø Kur. Det nordiske kurbadet er på mange måter enestående der det er bygget inn i den tidligere Vesterø Havnekirke.

– Kirketårnet er et landemerke for alle som bor her på øya. Når vi kommer med fergen fra fastlandet, er kirketårnet det første vi ser. Da vet vi at vi er hjemme, smiler Mette Thuesen (42) som tar imot oss når vi sjekker inn i kurbadet med sine mange store saltbad, svømmebassenget og fantastisk havutsikt fra toppen av kirketårnet. Et sted der du kan pleie både kropp og sjel og gjerne tilbringe mange timer med spa og massasje. Her snakker vi velvære i særklasse!

Vi går for den klassiske Læsø-kuren, der vi blir skrubbet med olje og Læsø-salt som fjerner døde hudceller, øker blodsirkulasjonen og gjør huden babymyk. Behandlin-

KULTURARV: Tidligere hadde alle hus på Læsø tykke tangtak. Det var ikke mulig å skaffe andre materialer den gangen. Takket være en fantastisk dugnadsånd har man lykket med å sikre mange av husene.

gen fortsetter med god kroppsmassasje og ansiktspleie, og hele herligheten på 50 minutter koster 775 danske kroner.

– Skal det være et glass med bobler? spør Mette når vi kommer tilbake i badekåpene våre for å innta en lett lunsj. Hun forteller at det er nytt med vinservering, men at det har vært et ønske fra de mange gjestene som kommer hit for å nyte en totalopplevelse og bare kose seg.

FAMILIETUR: Lis Therp (85) fra Sjælland har invitert med seg hele familien til Læsø.

– Perfekt for venninneturer, smiler jentene fra København som er på sin årlige hyggetur til Læsø. •

KERAMIKK: Jorunn Levin (85) har tapt sitt hjerte til Læsø. Her med søsteren Kirsti Disch Wallenborg (74) i Galleri Trollebo.

PÅ BRYGGA: Kokk Erik Palsgaard og turistsjef Gitte Melchiorson.

BLÅTT: Keramikken til Jorunn har fått navn som «Himmel og hav» og «Fjordblå».

DRØMMEØY

– Min mann og jeg dro hvert år på seilferie i Kattegat, og vi la alltid inn en stopp på Læsø og ble der i noen dager. Vi pleide å sykle rundt på øya, og vi slo til da vi så at dette huset var til salgs. Det er nå 32 år siden, og jeg har aldri angret. Jeg har funnet mitt paradys, sier Jorunn Levin (85) fra Moss. Hun driver sitt eget keramikkerverksted og galleri i det over 200 år gamle huset Trollebo med tangtak, og hun bor i dag alene med sine to katter etter at hun ble enke for 16 år siden.

– Læsø-naturen er inspirasjonskilden min når jeg arbeider, og himmel og hav er temaer som går igjen i det jeg lager, forklarer Jorunn og viser oss alt det vakre hun har laget. Får du Læsø-salt på en restaurant på øya, kan du være sikker på at det er Jorunn som har laget keramik-skålene det serveres på.

5 PÅ TOPP

Gitte Melchiorson (50) kjenner øya bedre enn de fleste, og hun har i flere år nå jobbet som turistsjef på Læsø. Hun forteller at det er flest danske turister, men at det også er mange norske, svenske og tyske som kommer på besøk. Her er Gittes fem tips til et vellykket Læsø-opphold:

1. Besøk Saltsyderiet ved det natur-skjønne området Rønnerne. Lær om saltproduksjonen som er en vesentlig del av øyas kultur-arv, og her kan du også lage ditt eget Læsøsalt.
2. Unn deg en dag i det deilige spasenteret Læsø Kur som holder til i en tidligere kirke. Her får du en helt spesiell fornemmelse av velvære.
3. Ta turen til Læsø Museum og se utstillingen om alle havfunnene rundt øya og se sølvskatten som ble funnet på Læsø i 1982.
4. Ta det vi kaller tanghus-ruten og se de helt spesielle husene med tang på taket.
5. Reis så langt ut du kan på Danzigmann-stranden. Der er naturen utrolig vakker. Mitt favorittsted på Læsø. Mer info: visitlaesoe.dk